Identiteettityö on asiantuntijan metakompetenssi

25.3.2021

Erilaiset ja vaihtuvat tavat yhdistellä palkkatyötä, sosiaaliturvaa ja yrittäjyyttä ovat yleistyneet ja tulevat yleistymään yhä enemmän tulevaisuudessa. Organisaatiot käyttävät työvoimaa yhä joustavammin, työn teettäminen muuttuu projektimaiseksi ja entistä useammin asiantuntijatyötä tekevä työntekijä hankkii toimeentulonsa perinteisen palkkatyön sijaan tai rinnalla monista eri lähteistä. Itsensä työllistämisen yleistyminen voidaan nähdä sekä yritteliäisyyden kasvuun liittyvänä positiivisena kehityskulkuna että työmarkkinoiden pirstaloitumiseen liittyvänä uhkana turvatuille työmarkkinoille, tai yhdistelmänä uhkia ja mahdollisuuksia.

Hybridisessä työelämässä yksilöiden vastuu omasta työllisyydestään ja työllistettävyydestään korostuu. Työuraan sisältyy yhä enemmän oman kompetenssin ja työllistettävyyden kehittämistä sekä itsensä johtamista. Näiden uudempien ja monimuotoisempien uramallien tarkasteluun on liitetty vahvasti keskustelu identiteetin kehittymisestä. Monet uuden työn muodot edellyttävät yksilöiltä koko persoonansa laittamista osaksi työidentiteettiään.

Ihmisen persoona onkin noussut uudella tavalla keskiöön työmarkkinoilla. Uuden työn aika asettaa yksilön yhä useammin paitsi oman osaamisensa tuotteistajaksi, myös oman itsensä brändääjäksi. Työsuhteiden ollessa pätkä- tai projektiluontoisia yksilöiden on jatkuvasti työstettävä omaa ”työntekijäportfoliotaan”. Näin ollen yksilöiltä vaaditaan yhä enemmän yrittäjämäistä ajattelumallia, vaikka he työskentelisivätkin erilaisissa työsuhteissa. Identiteetin työstäminen voidaankin nähdä ’metakompetenssina’, jota asiantuntija tarvitsee kokeakseen onnistumista työuransa eri vaiheissa. Uuden itsenäisemmän työntekijäidentiteetin omaksuminen ei kuitenkaan tapahdu itsestään – yksilöt tarvitsevat malleja ja työkaluja oman työntekijäidentiteettinsä rakentamiseen.

Yksilölähtöisiä malleja kaivataan

Niin korkeakoulu- kuin täydennys- ja uudelleenkouluttamisessa tulisi uudistaa työelämävalmennusta, jotta ymmärrys ja työelämäosaaminen vastaisivat uuden työnteon mallien vaatimuksiin. Tällä hetkellä sekä yksilöiden että yhteiskunnan ymmärrys muuttuvaa työelämää kohtaan on osittain vajavaista. Ennen kaikkea toteuttamiskelpoiset muutosvaihtoehdot ja toimintamallit uudenlaisen työelämän hallintaan uupuvat sekä yksilöiltä että yhteiskunnalta. Nyt tarvitaankin uuden hybridisen työelämän työnteon malleja, erityisesti yksilöiden kannalta. Olemme viime vuoden loppupuolella alkaneessa ESR-rahoitteisessa *Hyvinvoiva hybridiyrittäjä*-hankkeessa ottaneet keskiöön yksilölähtöisen identiteettityökalun luomisen. Pyrkimyksenämme on luoda prosessimainen identiteettityökalu, joka toimisi yksilöiden kompassina yrittäjyyden ja palkkatyön yhdistämisessä.

Emilia Kangas

Projektipäällikkö
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Anmari Viljamaa
Yliopettaja
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Sanna Joensuu-Salo
Yliopettaja
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri